

Posudek na magisterskou diplomovou práci Mgr. Mihaila Ceropity, *Afirmace muslimského národa v Jugoslávii v letech 1953-1971. Analýza diskuse*, 2018, 82 s. rkp.

Téma, které si pro svou druhou vysokoškolskou magisterskou práci zvolil Mgr. Mihail Ceropita, je zajímavé, inspirativní a nosné. Na první pohled by se analyzovaná problematika mohla zdát jako pouze parciální, možná dokonce podružná. M. Ceropita se totiž nezabýval průběhem formování muslimského (bosňáckého) národa, ani se detailněji nezaměřil některou z jeho etap, ale „jen“ analyzoval debatu probíhající v 50. až 70. letech minulého století ve veřejném prostoru Jugoslávie a v exilových kruzích, která se týkala charakteru nacionální příslušnosti muslimských obyvatel Bosny a Hercegoviny. Takto zvolený přístup mu umožnil nalézt ve složitém komplexu problémů spojených s národním hnutím slovanského muslimského obyvatelstva v Bosně a Hercegovině téma, které mohl ve formátu kvalifikační magisterské práce relativně uceleně a podnětně zpracovat.

Ač posuzovaná studie rozsahem stránek nepatří k nejobsáhlejším, je za ní patrné velké množství práce a úsilí, které do ní M. Ceropita již při pouhém shromažďování příslušné sekundární literatury a především primárních dokumentů, ale ještě více při jejich analýze, vložil. Počet zkoumaných textů a zejména jejich skladbu považuji za jeden z největších přínosů práce. To zejména platí o monografiích, studiích a publicistických textech, které vyšly v zahraničí v prostředí muslimských, chorvatských a srbských exilových kruhů a organizací. Kvalita analýzy je poněkud kolísavá, přiměřená autoritě odborné zkušenosti. Vědeckou interpretaci někdy nahrazuje popis.

Ceropita logicky a správně člení práci do tří hlavních kapitol, v nichž se postupně zabývá charakterem diskusí týkajících se etnicity bosenských Muslimů. Nemám připomínky ke zvolenému časovému úseku (období let 1953-1971), za správné považuji i autorem vybrané základní mezníky, tedy léta 1960/1961 a 1966/67, kdy se muslimské národní hnutí dynamizovalo. Práce obsahuje standardní úvodní a závěrečnou část, v té první kromě poněkud popisného rozboru sekundární literatury M. Ceropita prezentuje základní faktografické údaje týkající se formování moderního muslimského národa.

Oponovaná práce není – již vzhledem k jejímu formátu vcelku pochopitelně – zcela dokonalá. Faktografických chyb jsem našel minimum (bega nelze označit za vévodu, ne zcela

správně je v textu charakterizováno číftličení (čitlučení). Upozorňuji na některé koncepční nedostatky a výkladové omyly. Autor pracuje – jak jsem již dříve vyzdvihl – s velkým okruhem primárních dokumentů. Jimi jsou především publicistické texty, ve své době otištěné jak v denících, tak v časopisech (svým charakterem velmi různorodých), politické eseje, polemiky, ale i lingvistické, historické či sociologické studie a monografie. Pracuje však také s vydanými dokumenty (zápisy ze zasedání stranických grémií), kde jsou obsaženy projevy politiků. Jejich volba a výběr se zdají být racionální, ale autor nikde ani v náznaku nevysvětluje, proč zvolil právě tento okruh textů, zda prošel chronologické řady periodik, z nichž cituje, a proč vzal v úvahu jen zlomek příslušných stranických dokumentů. Není tak například jasné, proč obsáhle cituje Dž. Bijediće a A. Huma a nikoliv také někoho z vlivné rodiny Pozderaců či Nijaza Dizdareviće, který byl v druhé polovině 60. let, tedy v období pro afirmaci muslimského národa klíčovým, nejvýše mocensky postaveným funkcionářem jak muslimským, tak i bosenským. Nebo jugoslávské centrum hrálo při plné emancipaci muslimského národa pouze vedlejší roli a klíčová rozhodnutí v této záležitosti byla v rukou republikové elity?

Nemyslím, že by přesnější určení aktérů diskuse (a jejich případné rozšíření), zásadněji změnilo závěry obsažené v práci. Soudím však, že by to přispělo k odstranění některých nepřesností. M. Ceropita například korektně uvádí, že se uznání existence muslimského národa v Bosně a Hercegovině setkalo s velkou nelibostí makedonského vedení. Vůbec se však nezmiňuje o reakci místních exekutiv (a zdejších muslimských komunit) v jiných částech Jugoslávie. Je přitom známo, že zmíněné procesy v Bosně měly nepochybný ohlas mezi muslimskou komunitou v srbské i černohorské části Sandžaku, ale tyto události rezonovaly i ve slavofonním muslimském (goranském) prostředí v Kosovu a reagovaly na ně (podobně jako makedonská elita) i lokální kosovské (převážně albánské) úřady. Není také zcela oprávněné tvrzení, že na rozdíl od Chorvatska, se v Srbsku dovršení nacionální emancipace muslimského etnika neseťkalo s větším odporem. Je pravda, že přelom 60. a 70. let byla srbská společnost k národnostním vztahům výrazně apatičtější než obyvatelé Chorvatska. Nicméně to bylo z nezanedbatelné části dáno fundamentálními rozdíly v přístupu k národnostním vztahům tehdejšího srbského a chorvatského vedení, s nímž souvisel mnohem přísnější dozor nad v Srbsku vydávanými texty věnovanými národnostní otázce. Koneckonců pochybnosti o uznání muslimského národa zazněly

v projevu Jovana Marjanoviće, jednoho ze dvou hlavních aktérů dnes již mytizovaného pléna ústředního výboru Svazu komunistů Srbska v květnu 1968. Myslím, že právě projevy přednesené na tomto zasedání patří k oněm pramenům, s nimiž se měl M. Ceropita i třeba jen prostřednictvím dobového tisku seznámit.

V textu také chybí sebemenší zmínka o tom, nakolik bylo vytváření (a uznání) muslimského národa na bázi společné náboženské tradice a historické zkušenosti v balkánském, ale i širším geografickém kontextu unikátní, a zda - a nakolik - to bylo v analyzovaném dobovém diskursu reflektováno. Jinými slovy: Vnímaly vytváření muslimského národa v Bosně jako nebezpečné pouze makedonské (a kosovské) úřady, anebo byla negativní reakce širší? Objevila se v autorem analyzovaných pramenech například nějaká zmínka o bulharských Pomacích, etniku v mnoha typologických rysech podobném Muslimům?

Vím, že Mihail Ceropita není českým rodilým mluvčím, že český jazyk dříve nestudoval a v České republice žije relativně krátce. S ohledem na to jsem nebral v úvahu stylistickou a gramatickou (ne)kvalitu textu. Pokud však chce autor nadále profesně působit v českém prostředí a být zde odborně úspěšný, musí aktivní znalost češtiny radikálně zlepšit.

Diplomovou práci Mihaila Ceropity považuji za svědomitou, erudovanou a v mnoha ohledech přínosnou vědeckou studii, která z obsahového hlediska splňuje všechny nároky na magisterskou diplomovou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě.

Navrhovaná známka: výborně

V Praze, 27. srpna 2018

doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc.